

I det afsluttende Kapitel forsøger Nyboe Andersen derpaa at drage Konklusionen af den i Bogens foregaaende Kapitler givne Fremstilling, saaledes at man ved at sammenholde Teorien med de danske Erfaringer m. H. t. Renteudvikling, institutionelle Forhold m. v. bliver i Stand til at opstille en speciel dansk Renteteori. En ganske særlig fremtrædende Plads i en dansk Renteteori faar iflg. Forf. det i det foregaaende omtalte Valutasynspunkt, som ingen af de i Bogens første Kapitel skildrede Renteteorier har taget Hensyn til. Men selv om Renten her i Landet saaledes tidligere har vist sig at være meget afhængig af Udviklingen i Valutareserverne, er det jo, som Forf. paapeger, ikke givet, at denne Afhængighed fortsat vil bestaa, idet man meget vel — og mere rationelt — kan skabe Ligevægt mellem Udbud og Efterspørgsel efter fremmed Valuta paa anden Maade end gennem Rentepolitikken, f. Eks. ved Valutakursændringer eller direkte Restriktioner. Forfatteren har paa dette Punkt skildret et meget karakteristisk Træk i dansk Rentepolitik op til Krigsafslutningen. Hans Betragtninger over, hvorledes dette Valutasynspunkt kan bringes i Overensstemmelse med de tidligere omtalte Teorier synes det derimod ikke muligt helt at følge. Han finder saaledes, at Rentens konstaterede Afhængighed af Valutabeholdningernes Størrelse ikke strider mod hverken den klassiske Opsparingsteori eller de nyere Kredit- og Likviditetsteorier, men kun betegner en Udbygning af disse. For den klassiske Teoris Vedkommende kan jeg ikke se, at dette Ræsonnement holder Stik, idet Forf.s Ræsonnementer jo netop fører til, at Opsparingen øver Indflydelse paa Valutareserverne. Konsekvensen kan kun blive, at Renten ikke er bestemt af Opsparingen, men af andre Kræfter, evt. under Paavirkning af Valutareserverne. Paa den anden Side synes jeg, det er lidt overdrevet, naar Forf. ud fra den Iagttagelse, at Valutareserverne almindeligvis har angivet Undergrænsen for Rentens Højde her i Landet, vil slaa ned paa Keynes Teori (S. 389), fordi Keynes her antyder, at Undergrænsen er naaet, naar man har opnaaet fuld Beskæftigelse.

Selv om der, som det fremgaar af det foregaaende, kan rettes Indvendinger mod den foreliggende Bog, maa man dog hævde, at man her er præsenteret for et Værk af Betydning om Laanerenten i Danmark. Navnlig er de Afsnit, der behandler de historiske og institutionelle Forhold, samt Fremstillingen af den ret omfattende Rentestatistik af Værdi.

Til Slut bør bemærkes, at Bogen er udgivet af Nordisk Livsforsikrings-Aktieselskab af 1897 og Nordisk Ulykkesforsikrings-Aktieselskab af 1898, der har valgt at markere deres halvtredsaaarige Bestaaen paa denne særdeles tiltalende Maade.

Sven Aage Nielsen.

Poul Waidtlow: Fabriksliv. En Studiebog for Arbejdsledere. Teknologisk Instituts Forlag. København 1947. 341 Sider. Kr. 16,—.

At opnaa at skabe en Bog, der samtidig med at være belærende og instruktiv ogsaa er levende, ja ligefrem spændende fra Ende til anden, er vist ret enestaaende. Ikke desto mindre maa dette siges at være lykkedes for Forfatteren, der i den udmærkede Undervisningsbog viser, at han er en fortrinlig Lærer med psykologisk Forstaaelse for, hvorledes et Stof som det

I det afsluttende Kapitel forsøger Nyboe Andersen derpaa at drage Konklusionen af den i Bogens foregaaende Kapitler givne Fremstilling, saaledes at man ved at sammenholde Teorien med de danske Erfaringer m. H. t. Renteudvikling, institutionelle Forhold m. v. bliver i Stand til at opstille en speciel dansk Renteteori. En ganske særlig fremtrædende Plads i en dansk Renteteori faar iflg. Forf. det i det foregaaende omtalte Valutasynspunkt, som ingen af de i Bogens første Kapitel skildrede Renteteorier har taget Hensyn til. Men selv om Renten her i Landet saaledes tidligere har vist sig at være meget afhængig af Udviklingen i Valutareserverne, er det jo, som Forf. paapeger, ikke givet, at denne Afhængighed fortsat vil bestaa, idet man meget vel — og mere rationelt — kan skabe Ligevægt mellem Udbud og Efterspørgsel efter fremmed Valuta paa anden Maade end gennem Rentepolitiken, f. Eks. ved Valutakursændringer eller direkte Restriktioner. Forfatteren har paa dette Punkt skildret et meget karakteristisk Træk i dansk Rentepolitik op til Krigsafslutningen. Hans Betragtninger over, hvorledes dette Valutasynspunkt kan bringes i Overensstemmelse med de tidligere omtalte Teorier synes det derimod ikke muligt helt at følge. Han finder saaledes, at Rentens konstaterede Afhængighed af Valutabeholdningernes Størrelse ikke strider mod hverken den klassiske Opsparingsteori eller de nyere Kredit- og Likviditetsteorier, men kun betegner en Udbygning af disse. For den klassiske Teoris Vedkommende kan jeg ikke se, at dette Ræsonnement holder Stik, idet Forf.s Ræsonnementer jo netop fører til, at Opsparingen øver Indflydelse paa Valutareserven. Konsekvensen kan kun blive, at Renten ikke er bestemt af Opsparingen, men af andre Kræfter, evt. under Paavirkning af Valutareserven. Paa den anden Side synes jeg, det er lidt overdrevet, naar Forf. ud fra den Iagttagelse, at Valutareserven almindeligvis har angivet Undergrænsen for Rentens Højde her i Landet, vil slaa ned paa Keynes Teori (S. 389), fordi Keynes her antyder, at Undergrænsen er naaet, naar man har opnaaet fuld Beskæftigelse.

Selv om der, som det fremgaar af det foregaaende, kan rettes Indvendinger mod den foreliggende Bog, maa man dog hævde, at man her er præsenteret for et Værk af Betydning om Laanerenten i Danmark. Navnlig er de Afsnit, der behandler de historiske og institutionelle Forhold, samt Fremstillingen af den ret omfattende Rentestatistik af Værdi.

Til Slut bør bemærkes, at Bogen er udgivet af Nordisk Livsforsikrings-Aktieselskab af 1897 og Nordisk Ulykkesforsikrings-Aktieselskab af 1898, der har valgt at markere deres halvtredsaaarige Bestaaen paa denne særdeles tiltalende Maade.

Sven Aage Nielsen.

Poul Waidtlow: Fabriksliv. En Studiebog for Arbejdsledere. Teknologisk Instituts Forlag. København 1947. 341 Sider. Kr. 16,—.

At opnaa at skabe en Bog, der samtidig med at være belærende og instruktiv ogsaa er levende, ja ligefrem spændende fra Ende til anden, er vist ret enestaaende. Ikke desto mindre maa dette siges at være lykkedes for Forfatteren, der i den udmærkede Undervisningsbog viser, at han er en fortrinlig Lærer med psykologisk Forstaaelse for, hvorledes et Stof som det

her foreliggende helst skal serveres. Vi ved alle, hvor meget bedre en Ting sidder fast, naar den er fortalt gennem et praktisk Eksempel. Eleverne eller Læserne overfører det i Tankerne tegnede Billede til deres egne Forhold eller Omstændigheder, som paa anden Maade er dem bekendt, og Betydningen af det fremførte ses langt klarere, end om det var blevet berettet paa en tør og saglig Maade. Forfatteren har forstaaet dette, og her kommer naturligvis hans store Erfaring dels som Arbejdsleder og dels som Lærer paa Danmarks Arbejdslederskole ham til gode. Bogen er bygget op over en lang Række Eksempler hentet ud fra det daglige Liv — fra Arbejdsplads og Forhandlingsbord, fra Direktionskontor og Formandsbur. At denne Form saa kan have sin Svaghed i, at de mange Eksempler forflygtiger Stoffets Sammenkædning og Helhedsvirkning, er et helt andet Spørgsmaal; men det maa erkendes, at Resultatet i det store og hele er blevet en god og interessant Anvisning paa, hvorledes man skal finde »Nøglen til det gode Samarbejde paa Arbejdspladsen«, saaledes som Direktør Aage Rasmussen udtrykker det i Bogens Forord.

Blandt de Emner, som behandles, kan nævnes: Kravene til den ideelle Arbejdsleder, Arbejdernes Forhold til Arbejdsleder og Virksomhed, Betydningen af, at Arbejdslederen arbejder sammen med i Stedet for for Arbejderne, Arbejderen som Menneske, Foranstaltninger til Bedring af Arbejdsforholdene, Betydningen af Ros, Kritik og Kontrol samt Tryghedsfølelse, Arbejderbeskyttelse, Arbejdernes Forholden til Rationaliseringen o. s. v. De mange Eksempler og den sammenknyttende Tekst ledsages af en Række udmærkede Illustrationer, som yderligere levendegør Fremstillingen, men som af og til kan synes noget umotiveret anbragt (hvorfor er Ledetekst udeladt for en stor Del af Billederne?).

Der er for mig ingen Tvivl om, at Forfatteren med denne Bog har afhjulpet et stort Savn for en instruktiv samlet Vejledning om alle disse Forhold, og selv om Bogen først og fremmest er skrevet for Eleverne paa Danmarks Arbejdslederskole, kan saavel Arbejdere som alle, der har med underordnet Personale at gøre, herigennem faa mange gode Impulser og Tilskyndelser til Forbedring af deres egne Forhold.

Joachim Jensen.

Ivar David-Andersen: Hvordan bør jeg rasjonalisere? J. W. Cappelens Forlag. Oslo 1947. 128 Sider.

Formaalet med denne Bog har iflg. Forfatteren selv ikke været — hvad man maaske kunde forledes til at tro ud fra Titlen — at skabe en Haandbog i Organisation og Rationalisering, men kun at vække Interesse for Rationalisering i Norge. Det maa da ogsaa straks slaas fast, at for den, der til daglig beskæftiger sig med raadgivende Rationaliseringsvirksomhed, bringer Bogen ikke noget nyt.

Derimod kan man nok sige, at Bogen kan have en vis Mission som Interessevækker for Rationaliseringen, idet den behandler en lang Række Problemer af stor Interesse. Af disse kan nævnes: Regnskabsvæsen, Planlægningskontor, Konstruktionskontor, Arbejdsstudiekontor og Organisationskontor. Endvidere af mere organisationsmæssig Art Emner som Postbog, Reklamationer, Standardbreve, Tryksager, Registrering og Arkivering samt